

kert, dat Nederland zich ook van plichten op dit stuk bewust is geworden, in casu van den plicht tot bevordering van recht en veiligheid aldaar. Naar de meening van deze leden past de voorgenomen wijziging alleszins in het kader van de huidige gebeurtenissen. Men doet echter verkeerd met haar uitsluitend te bezien bij het licht van de troepenuitzendingen naar Nederlandsch-Indië. Te recht stelt de Regeering deze aangelegenheid in een breeder verband en heeft zij in de gewisselde stukken ontkend, dat haar motief is geweest het verlenen van wettelijken grondslag aan het Wetsbesluit E 45.

Verscheidene leden waren van oordeel, dat nochtans een nauw verband bestaat tusschen dit wetsontwerp en de troepenuitzendingen. Grondwettelijke bekrachtiging van meervermeld wetsbesluit moge dan niet het motief der Regeering zijn geweest bij het bevorderen van deze grondwetswijziging, zij zal het gevolg er van wezen, indien de wijziging haar beslag zal krijgen.

Deze leden spraken den wensch uit, dat de Regeering met groote voorzichtigheid gebruik zou maken van de bevoegdheid, troepen uit te zenden, al achtten zij thans zeer zeker aanleiding voor zoodanige uitzending aanwezig, nu die troepen een preventieve en beschermende taak hebben te vervullen. Deze leden verklaarden ook hierom niet te grooter gerustheid het standpunt der Regeering ter zake te kunnen deelen, omdat de uitzendingen aanvaardbaar zijn gebleken voor de vertegenwoordigers der Republiek Indonesia en er te dezen sprake is van een gemeenschappelijk belang van Nederland en van Indonesië.

Echter dient, naar zij verder betoogden, in het oog te worden gehouden, dat de strijdkrachten, die naar de Oost worden gedirigeerd, een offer van beteekenis brengen, en dat de diepere strekking van het wetsontwerp is; het omzetten van wat dusver was recht — namelijk om toe te treden tot het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger — in een, zij het potentiëelen, plicht. Daarom dient naar hun gevoelen de Regeering bedacht te zijn op waarborging, aan de troepen, van de beperktheid harer taak. Zij drongen er op aan, dat de legerleiding zich tot in al haar onderdeelen strikt zou richten naar de oogmerken der Regeering, wat die taak betreft. Het offer, dat de troepen brengen, vinde voorts, dus betoogden deze leden, compensatie hierin, dat voor de dienstplichtige jongelingschap de diensttijd in de Oost wordt gemaakt tot een stuk positieve levenservaring, door haar te voorzien van goede geestelijke leiding. Deze toch is dringend noodig, gelet op het vele, dat onze jeugd in den bezettingstijd en nadien te verduren heeft gehad. Van den Staat mag, naar de meening van de hier aan het woord zijnde leden, in het algemeen een offer worden gevraagd, en wel in dezen zin, dat onbekrompen gelden ter beschikking worden gesteld om den tijd, in militairen dienst doorgebracht, zoo productief mogelijk te maken, opdat het voor de dienstplichtigen geen verloren jaren zullen zijn geweest.

Eenige leden weerspraken ten slotte de stelling der Regeering, „dat het gebruik van het woordje „eene” allerminst behoeft te beletten, dat een algemeene wet betreffende de uitzending van troepen naar overzeesche gebiedsdeelen tot stand wordt gebracht” (vgl. Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer, blz. 2). Ter toelichting van hun standpunt vestigden zij de aandacht op artikel 146, vierde lid, der Grondwet, waarin eveneens wordt gewaagd van „eene” wet, in tegenstelling met het laatste lid van dat artikel, waarin sprake is van „de” wet. Naar de gangbare interpretatie moet bij toepassing van het vierde lid voor elk geval afzonderlijk een wet worden gegeven, terwijl het, wat het laatste lid betreft, voldoende is, dat in een algemeene wet wordt aangegeven, hoe moet worden gehandeld. Mitsdien had, naar de meening van de hier aan het woord zijnde leden, de bedoeling der Regeering slechts kunnen worden verwezenlijkt, indien ontwerp-artikel 192 had bevat het woord „de” in stede van „eene”.

Aldus vastgesteld den 21sten November 1946.

DE BRUIJN.
WOLTJER.
KOLFSCHOTEN.
BRONGERSMA.
DONKERSLOOT.

263.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot verandering van artikel 192 van de Grondwet.

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Dat de indiening van de wetsontwerpen tot wijziging van artikel 192 en van het dertiende hoofdstuk der Grondwet niet onmiddellijk na de opening van de nieuwe zitting, bedoeld in artikel 203 der Grondwet, heeft plaats gevonden, vindt niet haar oorzaak in de overweging door het Kabinet van de wenschelijkheid, af te zien van het aanhangig maken in tweeden aanleg van een der beide wijzigingsvoorstellen. Aan de vertraging bij de indiening ligt niet een principieele overweging ten gronde, doch veeleer de omstandigheid, dat het Kabinet in de eerste weken na zijn optreden vele gewichtige zaken op zijn weg vond.

Met de leden ter zake aan het woord is de Regeering van oordeel, dat zij rechtens vrij is bij het bepalen van het tijdstip, waarop wetsontwerpen, als hier bedoeld, in tweede lezing dienen te worden aanhangig gemaakt, al zij anderzijds toegegeven, dat zoo spoedig mogelijke indiening in het algemeen aanbeveling verdient.

Of artikel 203 der Grondwet van zoo ruime strekking moet worden geacht, dat een Kabinet, opgetreden na de verkiezingen, als gevolg van de ontbinding der Kamers krachtens meervermeld artikel, zal dienen af te treden, indien het tot de conclusie komt, dat de grondwetsherziening, onder een vorig Ministerie in eersten aanleg voltooid, niet verder dient te worden bevorderd, zou de Regeering voorshands niet durven beamen.

Inmers, de in eerste lezing tot stand gekomen wet „verklaart, dat er grond bestaat om het voorstel, zooals het is vastgesteld, in overweging te nemen”. Mitsdien bestaat goede grond voor de stelling, dat tot het indienen van de ontwerpen tot wijziging der Grondwet de Regeering grondwettelijk *verplicht* is, ten einde de nieuw gekozen Kamers de gelegenheid te geven zich over de voorstellen uit te spreken. Doch uit hoofde van deze verplichting kan niet gezegd worden, dat de indiening zonder meer strekt tot bevordering van de *totstandkoming* der wijziging. Het Kabinet zal e.g. bij het in tweede lezing aanhangig maken van het ontwerp duidelijk kunnen doen uitkomen, dat het een verwerpen daarvan niet als strijdig met het landsbelang zal beschouwen.

De Regeering betreurt het standpunt, ingenomen door de leden, in de tweede alinea van blz. 2 van het Voorloopig Verslag aan het woord. Zij heeft haar opvatting ter zake reeds bij vorige gelegenheden uitvoerig uiteengezet en veroorlooft zich daarnaar te verwijzen.

Zij is eveneens van meening, dat het tegenwoordig artikel 192 der Grondwet slecht past bij de huidige Rijksgedachte, waarin immers het begrip „koloniale oorlogvoering” geen plaats meer vindt.

Ook de huidige omstandigheden geven, naar haar meening, geen grond tot gewijzigde opvattingen op dit stuk, te minder daar het voorgestelde nieuwe artikel 192 op alle overzeesche gebiedsdeelen ziet en de recente oorlogservaringen onweersprekelijk hebben aangetoond, dat de weermacht van den Staat overal ter wereld in actie moet kunnen worden gebracht.

De ondergeteekende is erkentelijk voor het feit, dat ook die leden, die de Regeering tot een voorzichtig gebruik der toe te kennen bevoegdheden manen, dit voorstel zullen steunen. De Regeering houdt zich overtuigd, dat de legerleiding zich, in al haar onderdeelen, nauwkeurig houdt aan de ter zake door haar gegeven aanwijzingen.

Aan de geestelijke leiding der troepen wordt door den Minister van Oorlog veel aandacht besteed. De ondergeteekende veroor-

looft zich, ter zake te verwijzen naar de onlangs verschenen Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer in zake de begroo-ting van het Departement van Oorlog.

De Regeering nam akte van het argument, aangevoerd door de leden, die een van de door haar gehuldigde interpretatie af-wijkende uitlegging gaven aan het woordje „eene”. Zij veroor-looft zich harerzijds te wijzen op artikel 80 der Grondwet, waar sprake is van „de” wet, hoewel niemand zal ontkennen, dat een algemeene wet hier uiterst moeilijk denkbaar is. Geenszins kan mitsdien betoogd worden, dat de Grondwet op dit stuk een vaste terminologie bezigt.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

BEEL.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mede-deeling van dit antwoord aan de Kamer haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld den 9den December 1946.

DE BRUIJN.
WOLTJER.
KOLFSCHOTEN.
BRONGERSMA.
DONKERSLOOT